

DIRECTIVA 93/7/CEE A CONSILIULUI

din 15 martie 1993

privind restituirea bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat membru

CONSILIUL COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolul 100a,

având în vedere propunerea Comisiei¹,

în cooperare cu Parlamentul European²,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social³,

întrucât articolul 8a din tratat prevede înființarea, până la 1 ianuarie 1993, a pieței interne care va cuprinde un spațiu fără frontiere în care libera circulație a mărfurilor, persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor este asigurată în conformitate cu dispozițiile din tratat;

întrucât, în temeiul și în limitele articolului 36 din tratat, statele membre păstrează, după 1992, dreptul de a-și defini patrimoniul național și posibilitatea de a lua măsurile necesare pentru a-i asigura protecția în acest spațiu fără frontiere;

întrucât, prin urmare, este necesară punerea în practică a unui sistem care să permită statelor membre să obțină restituirea, pe teritoriul lor, a bunurilor culturale clasificate drept „bunuri aparținând patrimoniului național” în sensul articolului 36 menționat anterior și care au părăsit teritoriul cu încălcarea măsurilor naționale menționate anterior sau a dispozițiilor Regulamentului (CEE) nr. 3911/92 al Consiliului din 9 decembrie 1992 privind exportul bunurilor culturale⁴; întrucât punerea în practică a acestui sistem ar trebui să fie cât mai simplă și mai eficientă posibil; întrucât, pentru a facilita cooperarea în domeniul restituirii, este necesar să se limiteze domeniul de aplicare al prezentului sistem la obiecte din categorii comune de bunuri culturale; întrucât anexa la prezenta directivă nu are, în consecință, ca obiect definirea bunurilor cu statut de „bunuri aparținând patrimoniului național” în sensul articolului 36 menționat anterior, ci doar a categoriilor de bunuri care pot fi clasificate astfel și care ar putea fi supuse, prin urmare, unei proceduri de restituire în sensul prezentei directive;

întrucât prezenta directivă ar trebui să se aplice, de asemenea, obiectelor culturale clasificate drept bunuri aparținând patrimoniului național și care formează parte integrantă a colecțiilor publice sau a inventarelor instituțiilor ecleziastice, dar care nu intră în aceste categorii comune;

întrucât se recomandă stabilirea unei cooperări administrative între statele membre privind bunurile acestora aparținând patrimoniului național, în strânsă legătură cu cooperarea lor în domeniul operelor de artă furate și care să includă în special înregistrarea, prin Interpol și alte

¹ JO C 53, 28.02.1992, p. 11 și JO C 172, 08.07.1992, p. 7.

² JO C 176, 13.07.1992, p. 129 și JO C 72, 15.03.1993.

³ JO C 223, 31.08.1992, p. 10.

⁴ JO L 395, 31.12.1992, p. 1.

organisme competente care emit liste similare, a obiectelor culturale pierdute, furate sau care au părăsit ilegal teritoriul și care fac parte din patrimoniul național și din colecțiile lor publice;

întrucât procedura instituită de prezenta directivă constituie un prim pas spre o cooperare între statele membre în acest domeniu în cadrul pieței interne; întrucât obiectivul este recunoașterea reciprocă a legislațiilor naționale în domeniu; întrucât este necesară, în consecință, înființarea în special a unui comitet consultativ care să asiste Comisia;

întrucât Regulamentul (CEE) nr. 3911/92 instituie, împreună cu prezenta directivă, un sistem comunitar de protecție a bunurilor culturale ale statelor membre; întrucât data la care statele membre au obligația de a se conforma prezentei directive trebuie să fie cât mai aproape de data intrării în vigoare a regulamentului menționat anterior; întrucât anumite state membre vor avea nevoie de o perioadă mai lungă, ținând seama de natura sistemului lor juridic și de amploarea modificărilor pe care vor trebui să le aducă legislației lor, pentru a pune în aplicare prezenta directivă,

ADOPTĂ PREZENTA DIRECTIVĂ:

Articolul 1

În înțelesul prezentei directive, se înțelege prin:

1. „bun cultural”:

- un bun clasificat, înainte sau după ce a părăsit ilegal teritoriul unui stat membru, drept „bun aparținând patrimoniului național cu valoare artistică, istorică sau arheologică”, în conformitate cu legislația sau procedurile administrative naționale în sensul articolului 36 din tratat

și

- care aparține uneia dintre categoriile menționate în anexă sau care nu aparține nici uneia dintre aceste categorii, dar care face parte integrantă din:
 - colecții publice care figurează în inventarele muzeelor, ale arhivelor și ale fondurilor de conservare ale bibliotecilor.

În sensul prezentei directive, se înțelege prin „colecții publice” colecțiile care sunt proprietatea unui stat membru, a unei autorități locale sau regionale dintr-un stat membru, sau a unei instituții situate pe teritoriul unui stat membru și clasificate drept publice conform legislației respectivului stat membru, cu condiția ca o astfel de instituție să fie proprietatea aceluși stat membru sau a unei autorități locale sau regionale, sau să fie finanțată în mod semnificativ de acesta sau de una sau cealaltă dintre autorități,

- inventarele instituțiilor ecleziastice.

2. „care a(u) părăsit ilegal teritoriul unui stat membru”:

- orice părăsire a teritoriului unui stat membru cu încălcarea legislației statului membru în cauză în domeniul protejării bunurilor aparținând patrimoniului național sau cu încălcarea Regulamentului (CEE) nr. 3911/92

sau

- orice nereturnare, la sfârșitul perioadei unei expedieri temporare legale sau orice altă încălcare a uneia dintre celelalte condiții ale acestei expedieri temporare;
- 3. „stat membru solicitant”: statul membru al cărui bun cultural a părăsit ilegal teritoriul său;
- 4. „stat membru solicitat”: statul membru pe teritoriul căruia se găsește un bun cultural care a părăsit ilegal teritoriul unui alt stat membru;
- 5. „restituire”: returnarea materială a bunului cultural pe teritoriul statului membru solicitant;
- 6. „posesor”: persoana care deține material bunul cultural în numele său;
- 7. „detentor”: persoana care deține material bunul cultural în numele altcuiva.

Articolul 2

Bunurile culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat membru sunt restituite în conformitate cu procedura și în condițiile prevăzute de prezenta directivă.

Articolul 3

Fiecare stat membru desemnează una sau mai multe autorități centrale pentru a exercita funcțiile prevăzute de prezenta directivă.

Comisiei îi sunt comunicate de către statele membre toate autoritățile centrale pe care statele membre respective le desemnează în conformitate cu prezentul articol.

Comisia publică lista acestor autorităților centrale, precum și schimbările referitoare la acestea, în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene*, seria C.

Articolul 4

Autoritățile centrale ale statelor membre cooperează și favorizează consultarea între autoritățile competente ale statelor membre. Statele membre asigură îndeplinirea în special a următoarelor sarcini:

1. de a căuta, la cererea statului membru solicitant, un anumit bun cultural care a părăsit ilegal teritoriul său și de a identifica posesorul și/sau detentorul. Această cerere trebuie să cuprindă toate informațiile necesare pentru a facilita această căutare, în special localizarea efectivă sau prezumată a bunului;
2. de a notifica statele membre în cauză cu privire la descoperirea bunurilor culturale pe teritoriul lor și la existența unor motive întemeiate pentru a presupune că respectivele bunuri au părăsit ilegal teritoriul altui stat membru;
3. de a permite autorităților competente ale statului membru solicitant să verifice dacă bunul în cauză constituie un bun cultural, cu condiția ca verificarea să fie efectuată în

termen de două luni de la data notificării prevăzute la punctul 2. Dacă această verificare nu este efectuată în termenul prevăzut, punctele 4 și 5 nu se mai aplică;

4. de a lua în cooperare cu statul membru în cauză, toate măsurile necesare pentru conservarea materială a bunului cultural;
5. de a evita, prin măsurile provizorii necesare, sustragerea bunului cultural de la procedura de restituire;
6. de a îndeplini rolul de intermediar între posesor și/sau detentor și statul membru solicitant în ceea ce privește restituirea. În acest scop, autoritățile competente ale statului membru solicitat, fără a aduce atingerea articolului 5, pot facilita punerea în aplicare a unei proceduri de arbitraj, în conformitate cu legislația internă a statului solicitat și cu condiția ca statul solicitant și posesorul sau detentorul să își exprime în mod formal acordul.

Articolul 5

Statul membru solicitant poate introduce împotriva posesorului sau, în lipsa acestuia, împotriva detentorului o acțiune în restituirea unui bun cultural care a părăsit ilegal teritoriul său, pe lângă tribunalul competent al statului membru solicitat.

Pentru a putea fi acceptat, actul introductiv al acțiunii în restituire trebuie să fie însoțit de:

- un document care să descrie bunul ce face obiectul cererii și care să ateste că acesta este un bun cultural,
- o declarație a autorităților competente ale statului membru solicitant, conform căreia bunul cultural a părăsit ilegal teritoriul acestuia.

Articolul 6

Autoritatea centrală a statului membru solicitant informează de îndată autoritatea centrală a statului membru solicitat cu privire la introducerea acțiunii în restituire pentru a asigura restituirea bunului în cauză.

Autoritatea centrală a statului membru solicitat informează de îndată autoritățile centrale ale celorlalte state membre.

Articolul 7

(1) Legislația statelor membre prevede că acțiunea în restituire prevăzută de prezenta directivă se prescrie în termen de un an de la data la care statul membru solicitant a luat cunoștință de locul în care se găsește bunul cultural și identitatea posesorului sau detentorului acestuia.

În orice circumstanțe, acțiunea în restituire se prescrie în termen de treizeci de ani de la data la care bunul cultural a părăsit ilegal teritoriul statului membru solicitant. Cu toate acestea, în cazul bunurilor care fac parte din colecțiile publice menționate la articolul 1 alineatul (1) și al bunurilor ecleziastice din statele membre în care aceste bunuri fac obiectul unei protecții speciale în conformitate cu legislația internă, acțiunea în restituire se prescrie în termen de 75

de ani, cu excepția cazurilor din statele membre în care acțiunea nu se prescrie sau în cazul unor acorduri bilaterale între statele membre care stabilesc un termen mai mare de 75 de ani.

(2) Acțiunea în restituire este inadmisibilă, în cazul în care părăsirea teritoriului statului membru solicitant nu mai este ilegală în momentul în care este introdusă acțiunea.

Articolul 8

Sub rezerva articolelor 7 și 13, instanța competentă dispune restituirea bunului cultural respectiv, în cazul în care s-a stabilit că acesta este un bun cultural în sensul articolului 1 alineatul (1) și că scoaterea de pe teritoriul național s-a făcut în mod ilegal.

Articolul 9

În cazul în care se dispune restituirea bunului, instanța competentă a statului membru solicitat acordă posesorului o despăgubire considerată echitabilă în funcție de circumstanțele cazului în speță, cu condiția ca instanța să fie convinsă că posesorul a depus diligențele necesare pentru achiziție.

Sarcina de a dovedi acest lucru este reglementată de legislația statului membru solicitat.

În caz de donație sau de succesiune, posesorul nu poate beneficia de un statut mai favorabil decât persoana de la care a achiziționat bunul cu acest titlu.

Statul membru solicitant trebuie să plătească această despăgubire la restituire.

Articolul 10

Cheltuielile legate de executarea deciziei prin care se dispune restituirea bunului cultural revin statului membru solicitant. Cheltuielile legate de măsurile menționate la articolul 4 punctul 4 sunt, de asemenea, suportate de statul membru solicitant.

Articolul 11

Plata despăgubirii echitabile menționate la articolul 9 și a cheltuielilor menționate la articolul 10 nu aduce atingere dreptului statului membru solicitant de a pretinde rambursarea acestor sume persoanelor responsabile de scoaterea în mod ilegal a bunului cultural de pe teritoriul său.

Articolul 12

Proprietatea bunului cultural după restituire este reglementată de legislația statului membru solicitant.

Articolul 13

Prezenta directivă nu se aplică decât bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat membru după 1 ianuarie 1993.

Articolul 14

(1) Fiecare stat membru poate extinde obligația de restituire la alte categorii de bunuri culturale decât cele menționate în anexă.

(2) Fiecare stat membru poate aplica solicitărilor de restituire a bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul altor state membre înainte de 1 ianuarie 1993 sistemul prevăzut în prezenta directivă.

Articolul 15

Prezenta directivă nu aduce atingere acțiunilor civile sau penale pe care le pot introduce, conform dreptului intern al statelor membre, statul membru solicitant și/sau proprietarul căruia i-a fost furat un bun cultural.

Articolul 16

(1) Din trei în trei ani, iar pentru prima dată în februarie 1996, Comisiei îi este prezentat de către statele membre un raport privind aplicarea prezentei directive.

(2) Comisia prezintă, din trei în trei ani, Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social un raport de evaluare a aplicării prezentei directive.

(3) Consiliul reexaminează eficacitatea prezentei directive după o perioadă de aplicare de trei ani și, la propunerea Comisiei, procedează, după caz, la adaptările necesare.

(4) În orice circumstanțe, Consiliul, la propunerea Comisiei, procedează la examinarea și, după caz, la actualizarea, din trei în trei ani, a sumelor menționate în anexă în funcție de indicii economici și monetari din Comunitate.

Articolul 17

Comisia este asistată de comitetul instituit la articolul 8 din Regulamentul (CEE) nr. 3911/92.

Comitetul examinează orice problemă legată de aplicarea anexei la prezenta directivă pe care președintele o poate pune în discuție, fie din proprie inițiativă, fie la cererea reprezentantului unui stat membru.

Articolul 18

Statele membre pun în aplicare actele cu putere de lege și actele administrative necesare pentru a se conforma prezentei directive în termen de nouă luni de la data adoptării, cu excepția Regatului Belgiei, Republicii Federale Germania și Regatului Țărilor de Jos, care au obligația de a se conforma prezentei directive în termen de douăsprezece luni de la data adoptării acesteia. Statele membre informează Comisia cu privire la aceasta.

Atunci când statele membre adoptă aceste dispoziții, ele conțin o trimitere la prezenta directivă sau sunt însoțite de o asemenea trimitere la data publicării lor oficiale. Statele membre stabilesc modalitatea de efectuare a acestei trimiteri.

Articolul 19

Prezenta directivă se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles, 15 martie 1993.

Pentru Consiliu
Președintele
M. JELVED

ANEXĂ

Categoriile de bunuri menționate la articolul 1 punctul 1 a doua liniuță în care trebuie să fie incluse bunurile clasificate drept „bunuri aparținând patrimoniului național” în sensul articolului 36 din tratat, pentru a putea fi restituite în conformitate cu prezenta directivă

- A. 1. Obiecte arheologice cu o vechime de peste 100 de ani și care provin din:
- săpături arheologice sau descoperiri terestre și submarine,
 - situri arheologice,
 - colecții arheologice.
2. Elemente care fac parte integrantă din monumente artistice, istorice sau religioase și care provin din dezmembrarea acestora, cu o vechime de peste 100 de ani.
3. Tablouri și picturi făcute în întregime de mână, pe orice suport și din orice materiale¹.
4. Mozaicuri, în afara celor care intră în categoriile 1 sau 2 și desene făcute în întregime de mână, pe orice suport și din orice materiale⁵.
5. Gravuri, stampe, serigrafii și litografii originale și matrițele lor, precum și afișe originale⁵.
6. Producții originale de artă statuară sau de sculptură și copii obținute prin același procedeu ca și originalul⁵, altele decât cele care intră în categoria 1.
7. Fotografii, filme și negativele acestora⁵.
8. Incunabule și manuscrise, inclusiv hărți geografice și partituri muzicale, izolate sau în colecție⁵.
9. Cărți care au peste 100 de ani vechime, izolate sau în colecție⁵.
10. Hărți geografice tipărite care au peste 200 de ani vechime.
11. Arhive de orice tip care conțin elemente de peste 50 de ani vechime, indiferent de suportul acestora.
12. a) Colecții² și specimene care provin din colecții de zoologie, botanică, mineralogie sau anatomie;
- b) colecții⁶ care prezintă interes istoric, paleontologic, etnografic sau numismatic.

¹ Care au peste 50 de ani vechime și nu aparțin autorilor lor.

² Obiectele definite de Curtea de Justiție în hotărârea pronunțată în cauza 252/84, după cum urmează: „Obiectele de colecție în sensul poziției 99.05 din Tariful Vamal Comun sunt cele care au calitățile necesare pentru a fi acceptate într-o colecție, și anume, obiectele relativ rare, care nu sunt utilizate în mod obișnuit pentru destinația lor inițială, care fac obiectul unor tranzacții speciale, diferite de comerțul obișnuit cu produse similare utilizabile și care au o valoare ridicată”.

13. Mijloace de transport care au peste 75 de ani vechime.

14. Alte obiecte antice care nu sunt incluse în categoriile menționate la categoriile A.1 – A.13 și care au peste 50 de ani vechime.

Bunurile culturale menționate la categoriile A.1 - A.14 nu intră sub incidența prezentei directive decât în cazul în care valoarea lor este egală sau superioară pragurilor financiare menționate la litera B.

B. Pragurile financiare aplicabile anumitor categorii menționate la litera A (în ECU)

VALOARE: 0 (zero)

- 1 (Obiecte arheologice)
- 2 (Dezmembrarea unor monumente)
- 8 (Incunabule și manuscrise)
- 11 (Arhive)

15 000

- 4 (Mozaicuri și desene)
- 5 (Gravuri)
- 7 (Fotografii)
- 10 (Hărți geografice tipărite)

50 000

- 6 (Statui)
- 9 (Cărți)
- 12 (Colecții)
- 13 (Mijloace de transport)
- 14 (Orice alt obiect)

150 000

- 3 (Tablouri)

Respectarea condițiilor privind valoarea financiară trebuie evaluată în momentul depunerii cererii de restituire. Valoarea financiară este cea a bunului din statul membru solicitat.

Data de conversie în moneda națională a valorilor exprimate în ECU în anexă este 1 ianuarie 1993.